

85-årige har markant større indtægt end de havde som 70-årige

Mange forventer nok, at vores indkomster som pensionister er højere i starten for derefter at falde i takt med, at vi bliver ældre. Vi regner med, at vi som unge pensionister har de største indtægter, de fleste penge og det højeste forbrug.

Det er bare ikke rigtigt. 85-årige af i dag har en indtægt, der i gennemsnit er 30 pct. større end den indtægt, de samme havde for 15 år siden, da de var 70 år gamle.

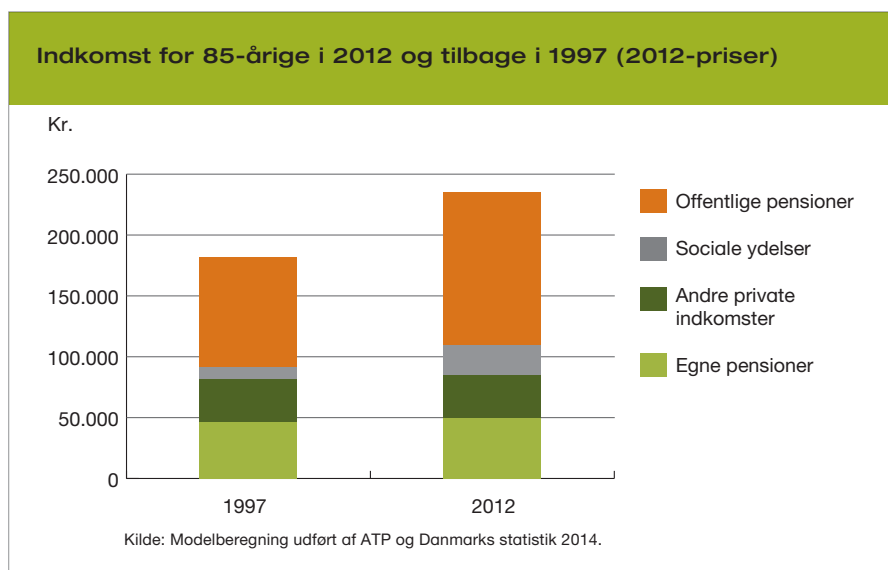
Det viser en analyse fra ATP, hvor økonomien for de 85-årige i 2012 er blevet undersøgt og sammenlignet med den, de samme mennesker havde 15 år tidligere i 1997.

I alt godt 13.000 pensionister på 85 år indgår i analysen. Som det fremgår af figuren, havde de i 2012 i gennemsnit en indtægt på 235.000 kr.

I 1997 var gennemsnitsindkomsten – målt i 2012-kroner – 182.000 kr. Den gennemsnitlige indkomst for de nu 85-årige er altså øget med godt 50.000 kr. i perioden svarende til cirka 30 pct. ekstra.

Stigningen har flere årsager

Forklaringen på, at de 85-årige gennemsnitligt har oplevet en så betydelig indkomststigning, er mere kompliceret end man måske skulle tro.

Den gennemsnitlige realindkomst, for de pensionister, der var 85 år i 2012, er steget markant i de forudgående 15 år fra 1997, hvor de var 70 år. Stigningen skyldes i vidt omfang øgede offentlige pensioner og sociale ydelser, til de pensionister, der er blevet enlige i løbet af perioden. Offentlige ydelser tager hensyn til det tab af stordriftsfordele, som pensionister oplever både i de daglige leveomkostninger og boligudgiften, når de bliver enlige. Den højere indkomst gør dem ikke nødvendigvis rigere, men går i høj grad til de øgede leveomkostninger, der er en følge af, at de nu er enlige.

Som det fremgår af figuren, er den positive indkomstudvikling i høj grad en konsekvens af, at de sociale ydelser og offentlige pensioner, som gruppen modtager, er blevet markant større i løbet af perioden. Faktisk skyldes hele 28 pct. point ud af den samlede fremgang på 30 pct. en stigning i sociale ydelser og

offentlige pensioner. Egne pensioner og andre private indkomster står for de sidste knap 2 pct. point.

Den markante stigning i de offentlige pensioner skyldes to helt afgørende ændringer i pensionisternes indtægter: For det første bliver folkepensionen kraftigt for-

øget – det svarer til 15 pct. af den samlede indkomst. For det andet betyder skift i civilstatus sammen med skift fra boligejer til lejer med øget mulighed for boligydelse en gennemsnitlig stigning på 13 pct. af indkomsten.

Folkepensionen er øget i perioden

Stigningen i folkepensionen har flere forskellige årsager. Først og fremmest er der sket et generelt løft i folkepensionens ydelser. Det skyldes dels, at folkepensionen i hovedsagen reguleres med satsreguleringen. Det har betydning for alle pensionister. Dernæst er ældrechecken blevet indført, og det har betydning for de dårligst stillede pensionister. De to komponenter står til sammen for godt halvdelen af folkepensionens øgede betydning.

Den anden halvdel af de 15 pct. kommer fra opjusteringer af folkepensionens tillæg til enlige og par. Det er sket i flere omgange i forbindelse med skattereformer. Der er således ikke som sådan tale om væsentlige ydelsesforbedringer, men i højere grad om ændringer, der har til formål at neutralisere effekter af ændrede skatteforhold.

Flere er blevet enlige

Der er sket et markant skift i både civilstatus fra 1997 til 2012 – som det fremgår af tabellen. Hele 79 pct. var enlige som 85-årig, mens det 15 år tidligere kun gjaldt 45 pct.

Det er vigtigt, fordi den offentlige pension tager hensyn til civilstatus. Gifte og samlevende har stordriftsfordele, som enlige ikke har, og derfor er folkepensionen til enlige som udgangspunkt højere. I grove træk betyder det, at pensionstillægget til dem, der er blevet enlige, er dobbelt så stort i 2012.

Gennemsnitsindkomsten for de 85-årige under ét er steget med godt 6 pct. i perioden, fordi flere er blevet enlige. For de personer, der faktisk blev enlige, steg indkomsten i gennemsnit med knap 15

Udviklingen i andelen af enlige og ejere fra 1997 til 2012

Pct	Som 70-årige i 1997	Som 85-årige i 2012	Ændring i pct. point
Andel enlige	45	79	34
Andel ejere	63	38	-25

pct., fordi tillægget blev større. Den højere indkomst gør dem ikke nødvendigvis rigere. Pengene går til de øgede leveomkostninger, der er en følge af, at de nu er enlige.

Flere bor i lejebolig

Tilsvarende faldt andelen af boligejere fra 63 pct. til 38 pct. i perioden, og flere boede til leje, da de nåede 85-års alderen. Mange af dem modtager boligydelse.

Boligydelser afhænger blandt andet af husstandens samlede indkomst og af boligudgiftens størrelse. Boligydelser har til formål at sikre, at alle ældre har mulighed for at have en egnet bolig. Det er især enlige ældre, der bor i lejebolig, der får boligydelse. For gruppen som helhed har boligydelsen øget den samlede gennemsnitsindkomst med knap 7 pct. Effekten er særligt bemærkelsesværdig for de personer, der skiftede civilstatus fra par til enlig. Mange af dem har samtidig skiftet boligform fra ejer til lejer, og boligydelsen har øget gennemsnitsindkomsten for denne gruppe med knap 19 pct.

Et sammensat billede

Samlet består de ca. 30 pct. ekstra indkomst altså af 15 pct. regulering og forbedringer af de offentlige ydelser (satsregulering, ældrecheck og skatterelaterede reguleringer), 6 pct. ekstra i pensionstillæg og 7 pct. - ekstra i boligydelse. Hertil kommer en mindre stigning på knap 2 pct. i "egne pensioner" og "andre private indkomster".

Stigningen i "egne pensioner" og "anden privat indkomst" skyldes især, at mange af dem der er blevet enlige begynder at få udbetalt en ægtefællepension, at de

arver efter den afdøde, og dermed får en stigning i kapitalindkomsterne samt at de nu er ene ejer på boligen, hvilket øger den beregnede lejeværdi af egen bolig.

"Udviklingen er i meget høj grad knyttet til de pensionister, der er blevet enlige i løbet af perioden. De har oplevet en betydelig indkomstfremgang drevet af det højere pensionstillæg og af boligydelsen. Baggrunden er i høj grad, at de offentlige ydelser tager hensyn til det tab af stordriftsfordele, en pensionist oplever som enlig både i daglige leveomkostninger og boligudgiften. Folkepensionen og andre offentlige ydelser tager således hensyn til den individuelle livssituation. Det giver en vis stabilitet, når livssituationen forandres", forklarer senioranalytiker i ATP Michael Jørgensen og tilføjer: "For alle andre, sker der faktisk et mindre fald i den gennemsnitlige indkomst i perioden.

Sådan er der regnet

Undersøgelsen omfatter pensionister, som var 70 år i 1997, og som fortsat var i live som 85-årige i 2012. Pensionister, som var gift med ikke-pensionister er udeladt. Samlet indgår 13.634 personer i opgørelserne.

Bruttoindkomsterne omfatter folkepension, ældrecheck, ATP, ratpensioner og livrenter, bruttoficeret boligydelse, bruttoficeret varmemhjælp og andre offentlige ydelser, lønindkomst, overskud af selvstændig virksomhed, kapitalindkomst og beregnet lejeværdi af egen bolig. Alle 1997-indkomster er reguleret op til 2012-niveau ved hjælp af prisindekset.

Årsagen er et fald i de private pensioner og andre private indkomster.”

Ikke kun et spørgsmål om indkomstudjævning

Professor dr. phil. Jørn Henrik Petersen, Syddansk Universitet har denne kommentar til analysen: ”Pensioner er pensioner, men de kan ikke ses isoleret. Det spændende er samspillet mellem de for-

skellige pensionsformer, civilstanden og boligen. Ser vi på de ældres indkomstforhold under ét, er de stærkt påvirket af standardforbedringer i de offentlige pensioner og af tilskud, der er en følge af ændrede boligforhold som følge af alder samt af ændringer i de ældres civilstand. Ikke altid lige let at gennemskue for den enkelte ældre, men væsentlige forhold i sikringen af levestandarden for

den enkelte ældre,” siger professor Jørn Henrik Petersen og tilføjer: ”Vi ser ofte på samspillet mellem offentlige ydelser til ældre og forskellige private indkomster som et spørgsmål om indkomstudjævning mellem rig og fattig. Sandheden er, at forholdet har langt bredere betydning, og berører langt flere – til syvende og sidst os alle.”